

Stručni rad

DJECA S DIJABETESOM U OSNOVNOJ ŠKOLI

Metka Finžgar, učiteljica razredne nastave
OŠ dr. Jožeta Pučnika Črešnjevec

Sažetak

Učim 4. razred. U prethodnoj školskoj godini sam učila učenika s dijabetesom TIPA 1 koji ima inzulinsku pumpu. Dječak ima bolest još od svoje prve godine, zato je rješenje o usmjeravanju dobio još prije polaska u školu. Unatoč tome da je prilikom rada s pumpom veoma samostalan potrebna mu je stalna i svakodnevna pomoć kod nadzora svoje bolesti. Potrebno mu je praćenje krvnog šećera i unosa odgovarajuće količine inzulina te pravilne mjere kod niske ili visoke vrijednosti šećera u krvi. U 4. razredu dobio je privremenu pratiteljicu koja će ga pratiti u 5. i 6. razredu.

Ključne riječi: dijabetes, uključenost u razrednu zajednicu, privremena pratiteljica

1. Što je dijabetes?

Poznajemo više vrsta takozvanih tipova dijabetesa. Svima je zajedničko da je nivo šećera, odnosno glukoze u krvi, previsok, što drugim riječima nazivamo hiperglikemija. Glukoza je nužno potrebna za normalan rad naših organa. Naročito mozak ne može bez nje i nužno mu je potrebna u svakom trenutku. Dakle, radi se o nekoj vrsti goriva koje je našem tijelu potrebno za njegov rad. Zato je u krvi potrebno stalno održavanje dovoljnog nivoa glukoze. Ista dolazi u naše tijelo s hranom koju konzumiramo.

Problem nastaje kada je šećera u krvi previše. Tada počinje nepovoljno djelovati na organizam.

Previsok krvni šećer posljedica je nedovoljnog lučenja inzulina, njegovog nedostatnog djelovanja ili kombinacije obojeg. [1]

Postoje dvije glavne vrste dijabetesa:

1. Dijabetes tipa 1 je kronično autoimuno oboljenje koje nastaje zbog pomanjkanja hormona inzulina.
2. Dijabetes tipa 2 je posljedica slabijeg odaziva na inzulin. Prilikom napredovanja bolesti također može doći do pomanjkanja inzulina. [2]

Simptomi dijabetesa

- žeđ
- dehidracija
- lučenje velikih količina urina
- gljivične i druge upale mokraćnog sustava
- gubitak tjelesne težine
- umor i pospanost
- zamagljen vid zbog dehidracije očne leće [3]

Inzulinska pumpa je uređaj koji neprekidno dovodi inzulin u tijelo.

Njezine prednosti su:

- omogućuje lakše uključivanje u svakodnevni raspored, život,
- fleksibilan raspored,
- olakšava planiranje obroka,
- nema više ubadanja s pjenom
- vikendima dulje spavanje [2]

2. Djeca s dijabetesom u školi

2. 1. Dugotrajno bolesna djeca

Usmjeravanje djece s posebnim potrebama u osnovnoj školi uređuje Zakon o usmjeravanju djece s posebnim potrebama (ZUOPP, 2011.).

Djeca s posebnim potrebama su

- djeca sa smetnjama u duševnom razvoju,
- slijepa i slabovidna djeca, odnosno djeca s oštećenjem vidne funkcije,
- gluha i nagluha djeca,
- djeca s poteškoćama u kretanju,
- djeca s govorno-jezičnim smetnjama,
- djeca s pomanjkanjima na pojedinim područjima učenja,
- djeca s emocionalnim poteškoćama i poremećajima u ponašanju,
- djeca s autističkim smetnjama
- dugotrajno bolesna djeca. [4]

Među dugotrajno bolesnu djecu također spadaju djeca s dijabetesom.

2. 2. Privremena pratiteljica

Dijete s posebnim zdravstvenim potrebama koje samo ne može zadovoljavati ima pravo na privremenog pratitelja sve od vrtića pa do kraja druge trijade osnovne škole. Ovdje spadaju i djeca dijabetesom. [2]

Dječak je privremenu pratiteljicu dobio tek u 4. razredu. Pratit će ga i u 5. i 6. razredu. Pratiteljica je prije početka školske godine završila obuku na seminaru o dijabetesu tipa 1 za učitelje i odgojitelje na Pedijatrijskoj klinici u Ljubljani za rad s djecom koja imaju dijabetes. S radom je započela u mjesecu rujnu. Tijekom cijele školske godine s njim je bila na svim aktivnostima na nastavi, na dnevnim aktivnostima, u školi u prirodi, na završnoj ekskurziji, za vrijeme odmora, u produženom boravku,... Čitavo vrijeme je pratila kako se dječak osjeća i rješavala nastale komplikacije. Pomagala mu je kod mjerenja krvnog šećera, utvrđivanja doze inzulina, rukovanja s inzulinskom pumpom, provođenja mjera kod hipoglikemije (snižen krvni šećer) ili hiperglikemije (povišen krvni šećer). Brinula je o preračunavanju ugljikohidrata prije užine i ručka. Posebnu pažnju je namjenjivala kod predviđenih intenzivnih fizičkih napora i stresa. Po potrebi je dječaku pomagala u školskom radu ili s njim individualno obavljala posao izvan razreda. Ako mu je bilo potrebno kretanje napustili su učionicu, otišli su na kraću šetnju, pošto je tjelesna aktivnost za njega veoma bitna. Također mu je pomagala za vrijeme školovanja na daljinu.

2. 3. Rad učitelja

Učitelji koji smo učili dječaka na početku školske godine sastavili smo individualiziran program u koji smo zapisali određene prilagodbe koje su dječaku potrebne. Kod programa su također sudjelovali roditelji i dječak. Zbog privremene pratiteljice naš je rad bio mnogo lakši. Prije svega smo morali biti pažljivi kod većih fizičkih napora i aktivnosti koje su kod dječaka povećavale stres. Imao je mogućnost za dogovoreno i najavljeno ocjenjivanje znanja te mogućnost za produljenje vremena kod pismene provjere i ocjenjivanja znanja. Pismenu provjeru i ocjenjivanje je također mogao izvršiti individualno izvan razreda. Obzirom na njihanje šećera u krvi također mu je omogućen prekid, odnosno odgoda ocjenjivanja u slučaju eventualnog iznenadnog lošijeg osjećanja. Po potrebi smo mu prilagođavali raspored prehranjivanja.

2. 4. Uključivanje u razrednu zajednicu

Dječak je volio ići u školu. Društven je, veoma komunikativan, radoznao i bez poteškoća se uključivao u sve školske aktivnosti. Prije svega je volio sportske aktivnosti i sadržaje povezane s prirodom i tehničkim. Vrlo rado je izrađivao predmete na tehničkom. Nije imao problema s uspostavljanjem kontakta sa kolegama u razredu i vršnjacima. Većina učenika i učenica je s dječakom išla još u vrtić, zato su dobro upoznati s rutinom koja je dječaku potrebna (mjerjenje šećera, davanje inzulina, užina za vrijeme školskog rada, čest odlazak na zahod, nemir,...). Kolege u razredu njegovu bolest poznaju i također ju vrlo dobro prihvaćaju. Ako su kod njega primijetili bilo kakve promjene bili su mu spremni pomoći ili su na to upozorili učitelja. Imali su mnogo razumijevanja i kada je dječak imao poteškoće zbog povišenog ili sniženog šećera u krvi i postao je nemiran.

2. 5. Sudjelovanje s roditeljima

Sudjelovanje s roditeljima je kod djeteta s dijabetesom veoma važno. Tijekom cijele školske godine bili smo u redovnom kontaktu. Zbog Covid ograničenja smo održavali kontakte preko e-pošte i telefona. Roditelji su redovno javljali promjene u svezi s bolesti i osiguravali sve informacije koje su nam bile potrebne za rad s dječakom. Brinuli su o adekvatnosti inzulinske pumpe, mjerača šećera, glukoznim tabletama, potrebnim užinama... Također su sudjelovali s voditeljem školske prehrane, pošto je odgovarajuća prehrana kod dijabetičara veoma važna.

3. Zaključak

Rad s učenikom koji ima dijabetes za učitelja je poseban izazov, a prije svega velika odgovornost. Pratiti učenika i pružati mu svu potrebnu pomoć i podršku je još teže ako je razred brojan i u razredu je više učenika s dodatnom strukovnom pomoći. Unatoč tome da djeca s dijabetesom prema zakonu imaju pravo na privremenog pratitelja od vrtića do kraja druge trijade naš ga učenik nije imao. Rješenje o usmjeravanju je imao još prije polaska u školu ali bez satova dodatne strukovne pomoći. Nakon ustrajanja roditelja i škole općina je u 4. razredu osigurala sredstva za privremenog pratitelja za razdoblje od tri godine. S dječakom sam kao razrednica provela najviše satova. S njim su na nastavi također radili učiteljica engleskog jezika i učitelj sporta, a nakon nastave također učiteljica produženog boravka. Povremeno su se s njim također susretali učitelji kod interesnih aktivnosti. Svi smo bili dobro upoznati s njegovom bolešću i potrebama ali bi mu za vrijeme odgojno obrazovnog procesa vrlo teško osiguravali potpunu skrb koja je dječaku bila potrebna. Privremena pratiteljica mu je čitavo vrijeme bila na raspolaganju i pružala mu je pomoć i podršku kada je to bilo potrebno. Dječak je inače prilikom rukovanja s inzulinskom pumpom bio veoma samostalan ali se uz nadzor odrasle osobe osjećao sigurnije. Zbog toga je kod školskih obveza bio opušten i također ih je lakše i bolje izvršavao. Smatram da sredstva za osiguravanje privremenog pratitelja ne bi smjela ovisiti o snalažljivosti škole ili roditelja djeteta koje ima dijabetes.

4. Literatura

- [1.] Skvarča, A. (2009.). Abecedarij dijabetesa. Ljubljana. Savez društava dijabetičara Slovenije.
- [2.] Šećerići. URL: <http://www.sladkorcki.si>, (10. 7. 2021.)
- [3.] Bilous, R. (2013.). Dijabetes. Ljubljana. Porodični liječnik.
- [4.] Zakon o usmjeravanju djece s posebnim potrebama (ZUOPP, 2011.) URL: [Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami \(ZUOPP\) \(pisrs.si\)](http://www.pisrs.si) (10. 7. 2021.)